

CARL-JOHAN MARKSTEDT

EN LÄRARHANDLEDNING TILL SPÅR I SNÖN

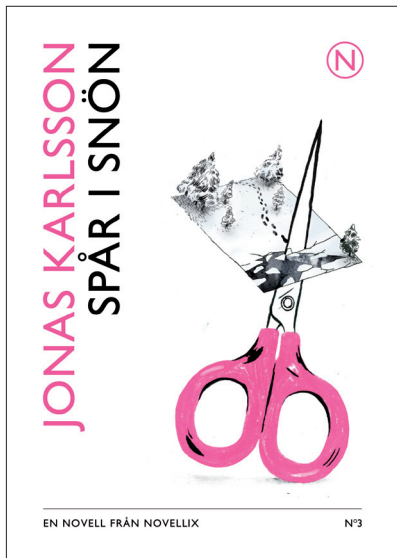

Foto: Elin Strömberg

Jonas Karlsson är författare, dramatiker och skådespelare. Han har medverkat i en rad succéfilmer som *Livet är en schlager*, *Hans och hennes* och *Kim Novak badade aldrig i Genesarets sjö*. I teve har han bland annat setts i *Mannen under trappan*. Jonas Karlsson har också spelat i en rad uppsättningar på Dramaten och Stockholms stadsteater. Hans två novellsamlingar, *Det andra målet* och *Den perfekta vännen*, har blivit mycket uppskattade. År 2010 tog han emot TCO:s kulturpris, för att han ”med sin unika och ofta oväntade språkbehandling får läsaren att upptäcka något nytt – till och med hos sig själv”.

Jonas Karlsson är född 1971 och bor i Stockholm.

Innehåll

Jonas Karlsson	2
Värm upp	4
Diskutera	5
Skrivuppgifter	6
Om jag får bestämma	7
Liten novellskola	8
Novellixer	10

Värm upp

Här är några förslag på hur novellen kan introduceras.

OMSLAGET. Studera tillsammans omslaget. Vad föreställer det? Vilken miljö är det som skildras? Varför finns det en stor sax på bilden? Vilka ledtråder ger omslaget till berättelsen?

ATT PASSA IN. *Spår i snön* berättar om Martin och Barbro, två stockholmare som slår sig ner i en liten by. Inställningen till nykomlingarna är inledningsvis närmast fientlig, men Martin är snart ”som vem som helst”. Barbro förblir dock en udda fågel som väcker starka känslor. Novellen berättar även om elvaåriga Axel som ingen riktigt förstår sig på. Inled läsningen med att låta eleverna värdera några olika uttryck för acceptans och anpassning.

Läs upp meningarna högt för klassen, en i taget. Be eleverna notera ett plus eller ett minus efter varje uppläst mening, beroende på om de reagerar mest positivt eller negativt på dem. Jämför och diskutera resultaten i klassen.

1. Att passa in
2. Att sticka ut

3. Att smälta in
4. Att vara udda
5. Att vara som de flesta
6. Att vara annorlunda
7. Att vara sig själv

Diskutera

Tolv frågor att diskutera efter läsningen:

1. Hur är *Spår i snön* uppbyggd? Under hur lång tid pågår handlingen i berättelsens nutid? Under hur lång tid pågår handlingen i berättelsens dåtid?
2. Vem är berättelsens huvudperson?
3. Vilken bild får du av berättarjaget. Vad utmärker honom?
4. Hur är Martin och Barbro? Varför flyttar de från Stockholm? Blir det som de har tänkt sig?
5. Martin blir ganska snart ”accepterad i grannskapet”. Hur kommer det sig?
6. Vem bär det största ansvaret för att konflikten mellan Barbro och de övriga i byn blir så infekterad? Varför är Barbro en sådan ”perfekt fiende”?
7. Hur är byn som Martin och Barbro flyttar till? Hur är folk mot varandra? Hur ska man vara för att passa in? Vad kan du känna igen från platsen där du bor?
8. Hur framställs Axel? På vilket sätt avviker han från

- andra barn? Hur ser hans relation till Martin ut?
Vad tänker du om Axel och hans situation?
9. Vad är det egentligen som har hänt i bäcken, där spåren efter Axel slutar?
  10. Hur upplever du slutet? Vad kommer att hända sedan, tror du?
  11. Vad krävs egentligen för att man ska passa in och bli accepterad i en grupp eller i ett samhälle? Vilken betydelse har kläder, intressen, åsikter, värderingar? Är det viktigt att passa in?
  12. Vad kan hända om man sticker ut för mycket? Hur kan reaktionerna bli?

Skrivuppgifter

AKTA ER FÖR BARBRO! Vem är egentligen Barbro? Vad får vi veta om henne? Hur ser byborna på henne? Hur ser berättarjaget på henne? Hur förändrar slutet bilden av henne? Vad tycker du, är hon ett offer eller en tyrann? Skriv ett personporträtt!

POJKEN VAR UDDA SA MAN. Alla oroar sig för Axel, hans pappa, hans lärare, berättarjaget. Men vad tänker och känner Axel själv? Skriv en kort novell där Axel har ordet. Låt honom fundera kring och kommentera novellens händelser.

HELA BYN PRATADE OM DET. Det pratas och skvallras en hel del i den lilla byn. Genom berättarjaget får läsaren god inblick i de reaktioner som Martin och Barbro framkallar hos byborna. Välj ett avsnitt i novellen. Bygg ut och skriv om till ett manus till en kort pjäs som fångar stämningen och känslorna hos byborna.

ETT ÅR SENARE. Martin och Kasper vandrar långsamt hemåt längs vägen. Kvar i huset sitter Barbro och Axel, och sedan ... ja, vad händer sedan? Skriv tillsammans med några klasskamrater ett synopsis till en berättelse som utspelar sig ett år efter att Spår i snön slutar. Vad har hänt? Jämför i klassen.

Om jag får bestämma

Låt eleverna samla sina intryck av läsningen genom att laborera med novellens omslag och titel. Här är några förslag på uppgifter.

ETT NYTT OMSLAG. Gör ett förslag på ett nytt omslag. Teckna, måla eller gör ett collage. Du bestämmer själv om du vill utgå från stämningen i berättelsen, en central scen eller den övergripande handlingen när du gör ditt omslag.

EN NY BAKSIDESTEXT. På bokens baksida finns ett kort utdrag ur novellen. Välj ett eget utdrag på fem sex meningar som du tycker fungerar bättre som baksidestext.

EN NY TITEL. Ge novellen en ny rubrik. Förklara varför din nya titel passar så bra till novellen, så som du läser och uppfattar den.

Liten novellskola

- En novell är en skönlitterär prosatext i kortare format.
- Ordet kommer från början av italienskans novella som betyder "liten nyhet".
- Novellen växte fram under medeltiden. Giovanni Boccaccios Decamerone (1353) blev särskilt stilbildande för novellkonsten.
- Genren fick ett uppsving i slutet av 1800-talet med författare som Anton Tjechov, Guy de Maupassant, August Strindberg och Hjalmar Söderberg.

- Den traditionella novellen byggs ofta upp enligt mönstret inledning (huvudpersoner och miljö introduceras), stegring (handlingen skjuter fart), vändpunkt (något överraskande och avgörande sker) och efterspel (kort avslutning).
- Innehållet i många noveller koncentreras till en händelse eller ett händelseförlopp. Persongalleriet är mindre än i en roman och tiden oftast mer begränsad.
- I det lilla formatet blir detaljerna mer framträdande. Noveller kan räknas med att bli omlästa flera gånger, och då måste detaljerna stämma med helheten.
- Samtidigt finns ingen given formel för hur noveller ska eller bör skrivas. Tvärtom utmanar och bryter många författare mot de förväntningar som finns på genren.

Mer om noveller!

Svenska impulser 1 (Bonnier Utbildning) är en lärobok i Svenska 1 som ligger helt i linje med den nya ämnesplanen i svenska. Här finns bland annat ett helt kapitel om novellen.

Unni Drougge *Kärlek ända in i döden*

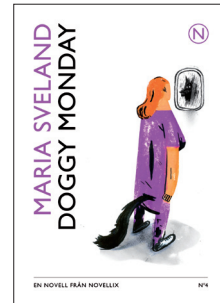
”Jaha”, säger han med skrovlig stämma och släpper den uppräktade cigaretten rakt ner på gatan, tio våningar ner. ”Har du fortfarande inte kommit över mig?”
”Jo”, svarar jag lugnt. ”Det har jag. Men jag vill förstå varför vår affär urartade så hemskt.”

Fler noveller från Novellix!

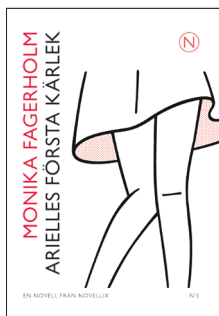
Jens Liljestrand *Sandhamn*

Känner marken under fötterna, gungar lätt, hör vågorna slå mot stranden, segelbåtarna en bit bort, ljudet av vanten som slår mot masterna, festerna, musik, röster. Doften. Blommig och söt. Flickparfym. ”Jag undrade just vart du tagit vägen”, säger hon. ”Pappa gick tillbaka till båten men han sa att jag skulle hälsa.”

Maria Sveland *Doggy Monday*

Obehagskänslan rusade genom blodet och gjorde henne yr. Hon reste sig upp och vinglade till så att stolen välte med ett brak. Ellinor och Ingmar tittade förvånat upp från sina datorer. Något var fel. Hon visste det i djupet av sitt hjärta. Visste det i sitt kön som till hennes förvåning pulserade våldsamt. Uppfordrande och allvarligt, dunk dunk dunk.

Monika Fagerholm
Arielles första kärlek

Men det blir såhär. Att hon tänker på honom hela tiden. Värmebölja: han på stenen. Tiden som stannar upp i några dagar. Figurerna i hopptornet i röda, gröna bad-dräkter. Hettan ökar. Tystnad. Fördömseln. Pojken som säger: ”Du kommer att förlora allt du har. Allt som dig ges ska tas ifrån dig.”

Jonas Hassen Khemiri
Så som du hade berättat det för mig (ungefär) om vi hade lärt känna varandra innan du dog

Men. Det var något med den här ringningen som kändes. Jag vet inte. Annorlunda. Plötsligt fick jag för mig att det var K som ringde på. Hon kanske ville be om ursäkt. Dra ett streck över det som hänt. Jag smög mot hallen och tittade ut genom titthålet. Poliser. Hela trapphuset var fyllt av poliser.

Cilla Naumann
Lära sig

Allt mer koncentrerat sökte han efter frågorna som till slut skulle kunna avslöja hennes dumhet och få henne att generas. Han tänkte att om han bara fick henne att sänka blicken en enda gång, skämmas det allra minsta, eller åtminstone att för ett ögonblick svaja på rösten och leta i minnet efter något att dra till med. Då skulle han låta henne vara.

Johanna Thydell
Han tänkte på dem som färger

Han gick in i trädgården från baksidan, det fanns en stig där som han hade trampat upp, först med små fötter, sedan med stora. Den skulle växa igen nu. Det hände mitt framför ögonen på honom. Grönt, blankt gräs som sköts upp som stavar ur jorden och plötsligt hade hans fotspår aldrig funnits.

Silke Scheuermann
Krig eller fred

Nej, säger han, jag har nämligen blivit kär i en annan. När jag hör detta hoppar mitt hjärta över ett slag, kanske till och med flera, jag vet inte. Samtidigt smattrar det i huvudet, det är otroligt, jag skulle vilja klamra mig fast vid honom, kyssa honom, ligga med honom igen, i natt kommer han att stanna. Jag också, säger jag med grötig röst, och då tittar han underligt på mig och säger, ja så.

Felicitas Hoppe
Abu Telfan

Det står helt klart att det inte kommer att bli något av den här pojken, son till en mor som vrider sina händer och glömde bort att bjuda in den trettonde fen, som till straff beslutsamt förbannar pojken. Men ska jag ställa mig på hans sida bara för att en mor gråter för hans skull och för att han inte kan bli som sin far och för att han liksom jag inte förstår sig på bokhålleri?

Ferdinand von Schirach
Nödvarn

Han satt kvar, orörlig, blicken sänkt. Beck och Lenzberger tog det som en provokation. Beck borrade in pek-fingret i mannens bröst. ”Åh, här är det visst någon som inte vill svara”, sa han och gav mannen en örfil. Glasögonen hamnade snett, mannen rättade inte till dem. Eftersom han fortfarande inte rörde sig drog Beck upp en kniv ur kängan. Han viftade med den framför mannens ansikte.

Juli Zeh
Den skänkta timmen

Det finns åtminstone en fördel med att han är här. Jag vill inte behöva tillbringa den återbetalade tiden ensam, denna enda timme som inte riktigt tillhör någon och som är friare än alla andra årets timmar. ”Jag var nervös”, säger han. ”Nervös på ett sätt som jag sällan varit.” Förhoppningsvis lyckas jag med mitt leende, trots att munnen är nedsmetad med läppstift. Alla intelligenta män har erektionsproblem.

NOVELLIX
— stories to go —

*Detta är en lärarhandledning till Spår i snön av Jonas Karlsson.
Men det finns fler noveller från Novellix och du vet väl att du får
dem för endast 19 kr styck när du köper en klassuppsättning?
Kontakta oss för mer information!*

Novellix ger ut kvalitetslitteratur i fickformat. Fyra nyskrivna
noveller fyra gånger om året. Läs mer om oss på www.novellix.se.